

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Letnik LXXXI.

Ljubljana, 15. marca 1944.

Štev. 3.—5.

Ersteht monatlich — Jahr 1944 — Abonnement: Jährlich 35 Lire
Izhaja mesečno — Leto 1944 — Naročnina: 35 Lir letno

11.

Okrožnica papeža Pija XII.

„Divino afflante Spiritu“

kako s pridom pospeševati preučevanje svetega pisma

Častiti bratje, ljubljani sinovi,
pozdrav in apostolski blagoslov!

UVOD

Povod okrožnice »Providentissimus Deus«. Kako naj se obhaja
njena petdesetletnica

Sveti pisatelji so po navdahnjenju božjega Duha spisali tiste knjige, ki jih je Bog v svoji očetovski ljubezni do človeškega rodu hotel podariti »za pouk, za prepričevanje, za svarjenje, za vzgojo v pravičnosti, da bi bil božji človek popoln, za vsako dobro delo pripraven.«¹ Nič ni torej čudno, če je sveta Cerkev ta iz nebes dani zaklad, ki ga ima za najdragocenejši vir in za božje pravilo nauka o veri in naved, z vso skrbjo tako obvarovala neomadeževan, kakor ga je bila prejela iz rok apostolov, ga branila vsake zmote in napačne razlage ter skrbno rabila, da naklanja dušam večno blaginjo, kakor jasno pričujejo skoraj brezštevni dokazi vseh stoletij.

Ko pa se je v novejšem času posebno močno ogrožal božji izvor svetega pisma in njegova pravilna razlaga, ga je Cerkev še bolj vneto in goreče varovala in branila. Zato je že sveti tridentski cerkveni zbor s slovesnim odlokom proglasil, da je treba priznavati »za svete in kanonične vse knjige z vsemi njihovimi deli, kakor se navadno v katoliški Cerkvi bero in se nahajajo v stari latinski izdaji vulgati.«² In da bi zavrnil zmotne nauke o inspiraciji, je v naši dobi vatiški cerkveni zbor razglasil, da mora Cerkev prav te knjige imeti »za svete in kanonične, ne zato, ker bi bile s samo človeško pridnostjo sestavljene, a nato po njeni oblasti odobrene, tudi ne samo zato, ker bi obsegale nezmotno razodetje,

¹ 2 Tim 3, 16 nsl.

² Sessio IV, decr. 1; *Ench. Bibl.* n. 45.

ampak zato, ker so bile spisane po navdahnjenju Svetega Duha in imajo Boga za početnika ter so bile kot take Cerkvi sami izročene.³

V nasprotju s to slovesno določitvijo katoliškega nauka, po katerem se »vsem knjigam in vsem njihovim delom«⁴ pripisuje taka božja veljava, ki izključuje vsakršno zmoto, so se pa nekateri katoliški pisatelji drznili resnico svetega pisma omejiti samo na stvari, ki se tičejo vere in nravi; o ostalih stvareh pa, bodisi naravoslovnih ali zgodovinskih, so sodili, da so »površno povedane«⁵ in — kakor so sami trdili — brez vsake zveze z vero. Zato je skoraj na to Naš prednik nesm. sp. Leon XIII. v okrožnici »Providentissimus Deus«⁶ dne 18. novembra leta 1893. tiste zmote po vsej pravici zatrl in preučevanje božjih knjig z zelo modrimi ukazi in pravili uredil.

Primerno pa je, da se obnovi spomin na to, da poteka petdeseto leto, odkar je bila objavljena ta okrožnica, ki je osnovni zakon bibličnega študija. Zategadelj smo v skrbi, ki smo jo za svete vede kazali, odkar smo nastopili najvišjo pastirsko službo,⁴ imeli za najprimernejše, da potrdimo in zabičimo, kar je Naš prednik modro ukrenil in so njegovi nasledniki prispevali k utrditvi in spopolnitvi, pa da tudi določimo, kar se zdi, da sedanje razmere zahtevajo, in tako vse sinove Cerkve, ki se temu študiju posvečajo, za tako potrebno in hvale vredno stvar bolj in bolj spodbudimo.

Prvi del

Skrb Leona XIII. in njegovih naslednikov za preučevanje svetega pisma

I. Delo Leona XIII.

1. Nauk o nezmotnosti sv. pisma

Prva in največja skrb Leona XIII. je bila, da bi nauk o resničnosti svetih knjig razložil in ga zavaroval pred napadi. Zato je z resnimi besedami poudaril, da sploh ne more biti govora o zmoti, če se je sveti pisatelj, govoreč o naravoslovnih stvareh, »ravnal po tem, kar se na viden način kaže,«⁵ kakor pravi sv. Tomaž,⁵ in se izrazil »ali na nekak prenesen način, ali kakor so se ljudje v tistem času splošno izražali in se še danes, celo najbolj izobraženi, v vsakdanjem življenju izražajo.«⁶ Kajti »sveti pisatelji, ali bolje — kakor pravi Avguštin⁶ — božji Duh, ki je po njih govoril, niso hoteli teh reči — namreč notranjega ustroja vidnih stvari — ljudi učiti, ker so za večno zveličanje brez pomena.«⁷ To načelo »se bo s pridom preneslo tudi na sorodne predmete, posebno na zgodovino,«⁸ tako namreč, da se bodo »na podoben način zmote sovražnikov«⁸ zavračale in se bo branila »pred njihovimi napadi zgodovinska resnica

³ Sessio III, Cap. 2; *Ench. Bibl.* n. 62.

⁴ *Sermo ad alumnos Seminariorum ... in Urbe* (dne 24. jun. 1939); *A. A. S.* XXXI (1939), p. 245—251.

⁵ *Prim. I^a*, q. 70, art. 1 ad 3.

⁶ *De Gen. ad litt.* 2, 9, 20; *PL* XXXIV, col. 270 nsl.; *CSEL* XXVIII (Sectio III, pars 2) p. 46.

⁷ *Leonis XIII Acta* XIII, p. 355; *Ench. Bibl.* n. 106.

svetega pisma.«⁸ Tudi se ne sme zmota pripisovati svetemu pisatelju, če je »pisarjem pri prepisovanju rokopisov ušla kaka pomota« ali če »ostane pravi pomen kakega mesta dvoumen.« Končno nikakor ni dovoljeno, »bodisi inspiracijo omejevati samo na nekatere dele svetega pisma, bodisi dopuščati, da se je sveti pisatelj sam motil;« kajti božje navdahnjenje »samo po sebi ne le izključuje vsako zmoto, ampak jo izključuje in zavrača tako nujno, kakor je nujno, da Bog, najvišja Resnica, ne more biti početnik nikake zmote. To je stara in stalna vera Cerkve.«⁹

2. Skrb za napredek bibličnega študija

Ta nauk torej, ki ga je Naš prednik Leon XIII. s toliko resnobo razložil, tudi Mi po svoji oblasti razglamo in zabičujemo, da se ga vsi vestno drže. Prav tako določamo, da se tudi danes natančno ravna po nasvetih in spodbudah, ki jih je oni svojemu času primerno tako modro dodal. Ko so se namreč pojavile nove, ne lahke težkoče in nova vprašanja, kakor zaradi predsodkov *racionalizma*, ki se je povsod širil, tako posebno zaradi prastarih spomenikov, ki so jih v vzhodnih pokrajinah tu pa tam izkopali in raziskali, je isti Naš prednik v svoji skrbi za apostolsko službo ne samo, da bi bil ta odlični vir katoliškega razodetja bolj varno in v obilnejši meri dostopen v korist Gospodove črede, ampak tudi da bi se v nobenem delu ne oškodoval, izrazil svojo srčno željo, »da bi jih še več božje knjige stanovitno branilo; zlasti pa da bi tisti, ki jih je božja milost poklicala v duhovski stan, vedno več pridnosti in vztrajnosti porabili za to, da jih, kakor je popolnoma prav, bero, premišlujejo in razlagajo.«¹⁰

a) Biblična šola v Jeruzalemu

Zato je isti papež že zdavnaj pohvalil in odobril šolo za preučevanje svetega pisma, ki je bila po prizadevanju vrhovnega predstojnika svetega dominikanskega reda ustanovljena v Jeruzalemu pri baziliki sv. Štefana in po kateri je, kakor sam pravi, »ne malo napredoval svetopisemski študij, pa se pričakuje, da bo še bolj.«¹¹

b) Biblična komisija

Zadnje leto svojega življenja pa je dodal še novo ustanovo, ki naj bi ta študij, v okrožnici »*Providentissimus Deus*« tako zelo priporočen, še bolj spopolnila in čim bolj zanesljivo pospešila. Z apostolskim pismom *Vigilantiae*, dne 30. oktobra leta 1902., je ustanovil zbor ali, kakor se navadno imenuje, komisijo uglednih mož, »katerih naloga naj bi bila, z vsemi močmi si prizadevati in delati na to, da bi katoličani svetopisemska vprašanja obravnavali s tisto natančnostjo, ki jo današnji čas zahteva, in da bi božje besede ne oškodovala ne le nobena najmanjša zmota, temveč tudi ne nobena predrzna domneva.«¹² Po zgledu Naših prednikov

⁸ Prim. Benedictus XV, Enc. *Spiritus Paraclitus*, A. A. S. XII (1920), p. 396; *Ench. Bibl.* n. 471.

⁹ Leonis XIII *Acta* XIII, p. 357 nsl.; *Ench. Bibl.* n. 109 nsl.

¹⁰ Prim. Leonis XIII *Acta* XIII, p. 328; *Ench. Bibl.* n. 67 nsl.

¹¹ Litt. Apost. *Hierosolymae in coenobio* z dne 17. sept. 1892; Leonis XIII *Acta* XII, pp. 239—241, v. p. 240.

¹² Prim. Leonis XIII *Acta* XXII, p. 232 nsl.; *Ench. Bibl.* n. 130—141; v. nn. 130, 132.

smo ta zbor tudi Mi dejansko potrdili in njegov ugled okrepili, ko smo se nanj, kakor že večkrat prej, obrnili, da bi z njegovo pomočjo razlagalce svetega pisma napotili na tista zdrava načela katoliške razlage, ki so jih izročili sveti očetje in cerkveni učenci in tudi papeži sami.¹³

II. Delo naslednikov Leona XIII.

Prav primerno je, da se tu s hvaležnim srcem spomnimo tako važnih in koristnih naredb, ki so jih neposredno za tem in v isti namen izdali Naši predniki in ki bi jih mogli imenovati dopolnilo ali sad srečno začetega Leonovega dela.

1. Pij X.

a) Ustanovitev akademskih stopenj

Najprej je Pij X. hotel poskrbeti za stalno ustanovo, ki bi pripravila zadostno število učiteljev, odličnih po trdnem in čistemu nauku, da bi v katoliških šolah razlagali božje knjige; v ta namen je ustanovil »akademski stopnji licenciata in doktorja svetega pisma..., ki naj bi jih podeljevala biblična komisija.«¹⁴

b) Načrt bibličnega študija

Potem je uzakonil »načrt, po katerem naj se v bogoslovnih seminških poučuje sveto pismo,« z namenom, da bi bogoslovci »ne prejeli samo globokega poznanja svetega pisma, njegove vrednosti in vsebine, ampak da bi tudi mogli modro in pravilno božjo besedo oznanjati ter po božjem navdahnjenju spisane knjige pred napadi... braniti.«¹⁵

c) Biblični zavod

In končno, »da bi bilo v Rimu središče svetopisemskih nauk, ki naj bi čim uspešneje in v duhu katoliške Cerkve pospeševalo svetopisemsko znanost in vse njej sorodne vede,« je ustanovil Papeški biblični zavod, ki ga je zaupal varstvu slavne družbe Jezusove, ga »opremil kot visoko šolo z vsemi znanstvenimi pripomočki za izobrazbo v biblični stroki« in mu predpisal pravilnik, pri tem pa izjavil, da s tem izvršuje le »koristni in plodonosni načrt« Leona XIII.¹⁶

2. Pij XI.

a) Predpis o akademskih stopnjah

Vse to je končno dopolnil Naš neposredni prednik bl. sp. Pij XI., ki je med drugim določil, da ne sme nihče »poučevati svetega pisma

¹³ Pontificiae Commissionis de Re biblica Litterae ad Excēmos PP. DD. Archiepiscopos et Episcopos Italiae, z dne 20. avg. 1941; A. A. S. XXXIII (1941), pp. 465—472.

¹⁴ Litt. Apost. *Scripturae Sanctae* z dne 23. febr. 1904; Pii X *Acta* I, pp. 176—179; *Ench. Bibl.* nn. 142—150; v. nn. 143—144.

¹⁵ Prim. litt. apost. *Quoniam in Re biblica* z dne 27. marca 1906; Pii X *Acta* III, pp. 72—76; *Ench. Bibl.* nn. 155—173, v. n. 155.

¹⁶ Litt. Apost. *Vinea electa* z dne 7. maja 1906; A. A. S. I (1909), pp. 447—449; *Ench. Bibl.* nn. 293—306, v. nn. 296 et 294.

v semeniščih, če ni prej dovršil posebnega tečaja bibličnih ved in ni od biblične komisije ali bibličnega zavoda v redu dosegel akademskih stopenj.« Hotel je, da te akademske stopnje podeljujejo iste pravice in imajo iste učinke kakor akademske stopnje v teologiji ali cerkvenem pravu; tudi je določil, da se nikomur ne podeli »beneficij, s katerim je kanonično združena dolžnost, ljudem razlagati sveto pismo, če ni poleg drugega dosegel diplome ali doktorske časti iz biblične vede.«

Istočasno je opozoril tako vrhovne predstojnike cerkvenih redov in verskih družb kakor tudi škofo vsega sveta, da naj pošljejo izmed svojih bogoslovcev najposobnejše v biblični zavod, da bodo tam obiskovali predavanja in dosegli akademske stopnje; in te opomine je podprl z lastnim zgledom, ko je v svoji radodarnosti ustanovil v ta namen posebne letne prihodke.¹⁷

b) Samostan sv. Hijeronima za revizijo vulgate

In ko je bila s podporo in odobrenjem Pija X. bl. sp. leta 1907. »benediktinskim redovnikom poverjena naloga, raziskovati in pripraviti potrebno gradivo za novo izdajo latinskega prevoda svetega pisma, ki se navadno imenuje vulgata,«¹⁸ je isti Pij XI. želel temu »utrudljivemu in težavnemu podjetju,« ki zahteva mnogo časa in veliko stroškov, pa njegovo izredno koristnost dokazujejo izvrstne knjige, ki so do sedaj že izšle, čim trdnjejšo in zanesljivejšo podlago; zato je ustanovil samostan svetega Hijeronima v Rimu, ki naj bi bil namenjen samo za to delo, ter ga je bogato opremil s knjižnico in drugimi pripomočki za raziskovanje.¹⁹

3. Skrb papežev za uporabo in širjenje sv. pisma

Tu pa ne smemo zmolčati, kako zelo so isti Naši predniki ob vsaki priliki priporočali bodisi študij, bodisi oznanjevanje, bodisi končno pobožno branje in premišljevanje svetega pisma. Tako je Pij X. zelo pohvalil družbo sv. Hijeronima, ki se trudi, da bi se verniki oprijeli hvalevredne navade, brati in premišljevat svete evangelije, in jim to delo kolikor mogoče olajšuje; priporočil je, naj v tej nameri vneto vztraja, in poudaril, da je to »nadvse koristna in sodobna stvar,« saj nemalo pomaga, »da bo izginil predsodek, kakor da Cerkev nasprotuje branju svetega pisma v domačem jeziku ali da stavi temu kake zapreke.«²⁰ Benedikt XV. pa je ob tisočpetstoletnici smrti velikega učenika v razlaganju svetega pisma krepko poudaril pravila in zglede tega učitelja, pa tudi načela in navodila, ki sta jih dala Leon XIII. in On sam, in naglasil še drugo, kar tej reči streže in se nikoli ne sme pustiti v nemar; nato je opomnil »vse sinove Cerkve, predvsem klerike, naj sveto pismo spoštujejo, pobožno prebirajo in vztrajno premišljujejo;« opozoril je, »da naj v teh knjigah iščejo jedi, ki hrani duhovno življenje, da postaja vedno popolnejše,« in da naj »sveto pismo uporabljajo v prvi vrsti za spoštljivo in plodonosno oznanjevanje božje besede.« Prav tako je ponovno po-

¹⁷ Prim. *Motu proprio Bibliorum scientiam* z dne 27. apr. 1924; *A. A. S.* XVI (1924), pp. 180—182; *Ench. Bibl.* nn. 518—525.

¹⁸ *Epistula ad Revmum D. Aidanum Gasquet*, z dne 3. dec. 1907; *Pii X Acta* IV, pp. 117—119; *Ench. Bibl.* n. 285 nsl.

¹⁹ *Const. Apost. Inter praecipuas* z dne 15. jun. 1933; *A. A. S.* XXVI (1934), pp. 85—87.

²⁰ *Epist. ad Eñum Card. Cassetta Qui piam* z dne 21. jan. 1907; *Pii X Acta* IV, pp. 22—25.

hvalil delo družbe sv. Hijeronima, katere zasluga je, da so se Evangeliji in Apostolska dela splošno razširili, »tako da že ni krščanske družine, ki bi jih ne imela, in so se vsi navadili, jih dan za dnem brati in pre-mišljevati.«²¹

4. Sadovi tega mnogoterega delovanja

Radi in po pravici priznavamo, da je po teh odredbah, navodilih in spodbudah Naših prednikov, pa tudi po sodelovanju vseh tistih, ki so vneto podpirali prizadevanje papežev in se požrtvovalno trudili za pre-mišljevanje, raziskovanje in pisanje, ali tudi za poučevanje, pridiganje, prevajanje svetih knjig in za njih širjenje, med katoličani znanost sve-tega pisma in uporaba svetih knjig prav znatno napredovala. Z višjih bogoslovnih in bibličnih šol, predvsem z Našega Papeškega bibličnega zavoda, je prišlo in še vedno prihaja mnogo ljubiteljev svetega pisma, ki so polni vneme za svete knjige in skušajo to vnemo zanetiti tudi v srcih mladih duhovnikov in bogoslovcev ter jim marljivo podajajo znanje, ki so ga sami prejeli. Med njimi niso redki, ki so mnogokrat tudi s pisano besedo pospeševali svetopisemsko znanost in jo še pospešujejo, bodisi da po načelih zdrave kritike izdajajo sveto besedilo, ga razlagajo, pojasnjujejo, prevajajo v žive jezike, bodisi da ga prirejajo vernikom za branje in premišljevanje, bodisi končno, da skrbno goje tiste svetne vede, ki pomagajo odkrivati pomen svetega pisma.

Ta in podobna prizadevanja, ki se od dne do dne širijo in utrjujejo, kakor n. pr. biblična združenja, kongresi, študijski tedni, knjižnice, bratovščine za premišljevanje evangelijev, nas navdajajo s trdnim za-upanjem, da bo v bodoče spoštovanje, uporaba in poznanje svetih knjig vedno bolj napredovalo in prinašalo obilo dušne koristi. Treba je seveda, da načrt za svetopisemski študij, ki ga je predpisal Leon XIII., ki so ga njegovi nasledniki še jasneje razložili in spopolnili, Mi pa ga potrdili in razširili — kajti edino ta je zanesljiv in po skušnji potrjen — vsi še trdneje, vneteje in zvesteje ohranijo, in naj se ne dajo motiti zaradi težav, ki spremljajo vsako človeško delo in jih tudi pri tem znamenitem delu ne bo manjkalo.

Drugi del

Preučevanje svetega pisma v naših časih

Današnje stanje bibličnega študija

Da se je stanje svetopisemskih in njim pomožnih ved v zadnjih petdesetih letih zelo spremenilo, vsakdo lahko uvidi. Kajti, da drugega ne omenimo, so v času, ko je Naš prednik izdal okrožnico »Providen-tissimus Deus«, le tu pa tam v Palestini začenjali z izkopavanji, da bi se sveti kraji raziskali. Sedaj pa so se taka raziskovanja izredno na-množila in se vršijo mnogo bolj natančno, po načinu, ki ga je pokazala izkušnja; tako so tudi njih izsledki bogatejši in zanesljivejši. Koliko luči prihaja od teh raziskovanj svetim knjigam, da jih pravilneje in popol-neje umevamo, vedo vsi strokovnjaki, vedo vsi, kateri se bavijo s temi nauki. Pomen teh raziskovanj čimdalje bolj raste; kajti zopet in zopet se najdejo pisani spomeniki, ki veliko pripomorejo k temu, da spo-znamo jezike, slovstva, dogodke, navade in verstva najstarejših narodov.

²¹ Litt. encycl. *Spiritus Paraclitus* z dne 15. sept. 1920; A. A. S. XII (1920), pp. 285—422; *Ench. Bibl.* nn. 457—508; v. n. 457, 495, 497, 491.

Prav tolikšnega pomena so pápíri, ki so jih v zadnjem času tako pogosto našli in raziskali; saj so toliko pripomogli, da smo spoznali stare književnosti, javne in zasebne ustanove, posebno v času našega Odrešenika.

Poleg tega so bili najdeni in kritično izdani stari rokopisi; obširneje in temeljiteje je bila raziskana razlaga cerkvenih očetov; na nešteti zglelih je bilo pojasnjeno, kako so se stari izražali, kako so pripovedovali in pisali. Vse te stvari, ki jih je po posebnem sklepu božje previdnosti odkrila naša doba, kar nekako vabijo razlagalce svetih knjig in jih opominjajo, naj to tolikšno luč vneto izrabijo, da božjo besedo globlje preiščejo, natančneje pojasnijo in v še jasnejši luči podajo. V največjo dušno tolažbo nam je, ko vidimo, da so se imenovani razlagalci temu vabilu goreče odzvali in se še odzivajo. Gotovo to ni zadnji in najmanjši sad okrožnice »Providentissimus Deus«, s katero je Naš prednik Leon XIII., ki je to novo cvetko biblične znanosti nekako v duhu naprej slutil, katoliške eksegete pozval k delu ter jim modro začrtal smer in način dela.

Da bi se to delo ne samo vztrajno nadaljevalo, ampak se tudi dan na dan spopolnjevalo in dosegalo čim lepše uspehe, želimo tudi Mi s to okrožnico doseči. Predvsem je Naš namen, da vsem pokažemo, kaj je treba še storiti in kako naj se katoliški ekseget danes loti tolikšne, tako vzvišene naloge, in pa da delavcem, ki se vneto trudijo v Gospodovem vinogradu, damo novih pobud in jim vlijemo novega poguma.

I. Treba se je zateči k izvirnim tekstom

1. Študij bibličnih jezikov

Katoliškemu eksegetu, ki bi hotel sveto pismo umevati in ga razlagati, so že cerkveni očetje, predvsem Avguštin, zelo priporočali, naj se uči starih jezikov in se zateka k izvirnim tekstom.²² Vendar so bile tedaj prilike za učenje take, da je le malokdo, in še ta samo nepopolno, znal hebrejski jezik.

V srednjem veku pa, ko je najbolj cvetela sholastična teologija, je tudi znanje grškega jezika na Zapadu že zdavnaj tako nazadovalo, da so se celo največji učitelji tedanjih časov pri razlaganju svetih knjig opirali samo na latinski prevod, na tako imenovano vulgato.

Nasprotno pa je dandanes ne samo grški jezik, ki se je z obnovo humanistične vede nekako zbudil k novemu življenju, skoraj vsem ljubiteljem starodavnosti in učenjakom dobro poznan, marveč je tudi znanje hebrejskega in drugih orientalskih jezikov med izobraženci zelo razširjeno. Kdor se hoče danes naučiti teh jezikov, ima za to toliko pripomočkov, da bi se ekseget, ki bi le-te zanemaril in si tako zaprl dostop do izvirnih tekstov, ne mogel izogniti očitku površnosti in zanikrnosti. Eksegetova dolžnost je namreč, da tudi najmanjšo stvar, ki je po navdahnjenju božjega Duha prišla izpod peresa svetega pisatelja, z največjo skrbjo in spoštljivostjo tako rekoč pograbi, da tem globlje in popolneje prodre v njegovo misel. Zato naj se resno trudi, da si pridobi vedno večje znanje svetopisemskih in drugih orientalskih jezikov in naj svojo razlago podpira z vsemi pripomočki, ki jih nudi vsakršno jezikoslovje. To je skušal doseči sv. Hieronim, kolikor je bilo v njegovi dobi mogoče;

²² Prim. n. pr. S. Hieron., *Praef. in IV Evang. ad Damasum*; PL. XXIX. col. 526—527; S. August., *De doct. christ.* II, 16; PL. XXXIV, col. 42—43.

za to so se neutrudno in z ne majhnim uspehom prizadevali mnogi veliki eksegetje 16. in 17. stoletja, čeprav je bila tedaj jezikoslovna veda mnogo manj razvita, kot je danes. Na isti način je torej treba razlagati ono izvirno besedilo, ki ga je napisal sveti pisatelj sam in ki ima zato večjo veljavo, večji pomen nego kateri koli tudi najboljši star ali nov prevod. To se dá tem lažje in uspešneje doseči, če je z znanjem jezikov združena tudi temeljita kritika svetega besedila.

2. Važnost tekstne kritike

Kolikega pomena je taka kritika, je dobro opomnil sv. Avguštin, ko je med naročili, ki naj si jih dobro zapomni, kdor preučuje sveto pismo, postavil na prvo mesto skrb za zboljšano besedilo. »Za zboljšanje rokopisov — tako pravi ta slaveni cerkveni učenik — mora v prvi vrsti skrbeti spretnost tistih, ki želijo poznati sveto pismo, da se bodo rokopisi, ki niso zboljšani, umaknili zboljšanim.«²³

Danes pa se ta veda, ki se imenuje *tekstna kritika* in se pri izdajanju svetnih spisov zelo hvalevredno in uspešno uporablja, zaradi spoštovanja, ki smo ga dolžni božji besedi, z vso pravico uporablja tudi pri svetih knjigah. Naloga tekstne kritike je namreč, da sveto besedilo kolikor mogoče postavi v prvotno stanje, ga očisti napak, ki mu jih je povzročila slabost prepisovalcev, ter po možnosti odpravi dostavke in vrzeli, zamenjave besednega reda, ponavljanje besed in vsakovrstne druge pogoške, ki se navadno vrinejo v spise, če so več stoletij prehajali iz rok v roke.

In komaj bi bilo treba pripomniti, da so še pred nekaj desetletji mnogi to kritiko uporabljali popolnoma svojevoljno, neredko na tak način, da bi se moglo reči, da hočejo v sveto besedilo zanašati svoje misli in predsodke; zdaj pa so načela tekstne kritike tako ustaljena in zanesljiva, da je postala odlično sredstvo, da se more božja beseda izdajati čista in nepokvarjena, ter da se z lahkoto odkrije vsaka zloraba.

Tudi ni treba na tem mestu še posebej omeniti — saj je vsem, ki se bavijo s svetim pismom, znano in jasno — kako zelo je Cerkev od prvih stoletij do današnjih dni delo tekstne kritike cenila.

Ker je torej ta stroka danes dosegla že toliko dovršenost, je častna, čeprav ne vedno lahka naloga strokovnjakov na bibličnem polju, si na vso moč prizadevati, da katoličani čimprej pripravijo izdaje svetih knjig in starih prevodov, prirejene po teh načelih; pri tem naj združujejo največje spoštovanje do svetega besedila z natančno uporabo vseh kritičnih načel. In vsi naj se dobro zavedajo, da to dolgotrajno delo kritike ni potrebno samo za to, da se prav razumejo knjige, dane nam po božjem nagibu, ampak ga nujno zahteva tudi tako dolžna hvaležnost do neskončno dobrega Boga, ki je te knjige s svojega veličastnega prestola poslal svojim otrokom kot očetovsko pismo.

3. Pomen odloka tridentskega cerkvenega zbora o uporabi vulgate

Nihče naj ne misli, da uporaba izvirnih tekstov, če je v skladu z načeli tekstne kritike, kaj nasprotuje modrim ukrepom tridentskega cerkvenega zbora o latinski vulgati.²⁴ Dognano je namreč iz listin, da je bila predsedstvu cerkvenega zbora poverjena naloga, da v imenu svetega

²³ *De doctr. christ.* II, 21; *PL.* XXXIV, col. 46.

²⁴ *Decr. de editione et usu Sacrorum Librorum; Conc. Trid.* ed. Soc. Goerres, t. V, p. 91 sl.

zboru papeža prosi — in to je tudi storilo — naj se najprej latinsko besedilo, nato še grško in hebrejsko, kolikor se dá, popravi; to besedilo naj bi se potem v blagor svete Cerkve božje med ljudstvo razširilo.²⁵ Če se tej želji takrat zaradi težavnih časovnih razmer in drugih ovir ni moglo popolnoma ugoditi, je pa to danes s sodelovanjem katoliških učenjakov mogoče veliko popolneje in v večji meri izvršiti, in se bo, kakor upamo, tudi izvršilo.

In če je tridentski zbor hotel, da bodi vulgata tisti latinski prevod, »ki naj ga vsi uporabljajo kot avtentičnega,« to, kakor vsakdo ve, zadeva samo latinsko cerkev in javno uporabo svetega pisma v tej cerkvi, nikakor pa s tem ne zmanjšuje, o tem ni dvoma, veljave in moči izvirnih tekstov. Tedaj namreč ni šlo za izvirne tekste, ampak za latinske prevode, ki so v oni dobi krožili med ljudmi. Cerkveni zbor je upravičeno določil, da gre med temi prevodi prednost tistemu, ki »ga je Cerkev z dolgotrajno rabo toliko stoletij odobrila.« Cerkveni zbor torej te odlične veljave ali, kakor jo navadno imenujejo, *avtentičnosti* vulgati ni priznal predvsem iz kritičnih razlogov, ampak bolj zaradi tega, ker so jo cerkve toliko stoletij zakonito uporabljale. Ta uporaba dokazuje, da je vulgata, kakor jo je razumela in jo razume Cerkev, v stvareh vere in pravi prosta vsake zmote, in sicer tako, da se sme, kot izpričuje in potrjuje Cerkev sama, v javnih razgovorih, predavanjih in pridigah navajati, ne da bi bila nevarnost za zmoto. Taka avtentičnost torej prvenstveno ni *kritična*, ampak *juridična*. Zategadelj ta veljava vulgate v stvareh, ki se tičejo nauka, nikakor ne prepoveduje — marveč danes skoraj zahteva — da se ta nauk dokazuje in potrjuje z izvirnimi teksti in da se razlagalec ob vsaki priliki zateka k istim tekstom, ker se po njih povsod vedno bolj odpira in pojasnjuje pravi pomen svetega pisma.

4. Prevodi v žive jezike

Odlok tridentskega cerkvenega zbora celo tega ne prepoveduje, da bi se vernikom v uporabo, duhovno korist in lažje umevanje božje besede prirejali prevodi v žive jezike, in to tudi po izvirnih tekstih; in to se je, kakor Nam je znano, z odobrenjem cerkvene oblasti že marsikje zgodilo in je hvale vredno.

II. O razlaganju svetega pisma

1. Dobesedni smisel: kaj pomeni in kako ga najdemo

Ko se je katoliški razlagalec temeljito pripravil z znanjem starih jezikov in pripomočki tekstne kritike, naj se loti posla, ki je izmed vseh mu naloženih najvažnejši: da namreč odkrije in razjasni pravi smisel svetih knjig. Pri tem delu naj imajo razlagalci pred očmi, da mora biti njih glavna skrb, jasno spoznati in razložiti, kateri je tako imenovani dobesedni pomen svetopisemskih besed.

Ta dobesedni pomen besed naj skušajo kar najnatančneje izluščiti s pomočjo znanja jezikov, miselne zveze in primerjanja s podobnimi mesti. Vsi ti pripomočki se uporabljajo tudi pri razlaganju svetnih spisov, da se pisateljeva misel prikaže v jasni luči.

Razlagalci svetih knjig pa naj se zavedajo, da gre tu za navdahnjeno božjo besedo, ki jo je Bog sam izročil Cerkvi, da jo varuje in

²⁵ *Ib.* t. X, p. 471; prim. t. V, pp. 29, 59, 65; t. X, p. 446 nsl.

razlaga; zato naj se prav tako vestno ozirajo na razlage in izjave cerkvenega učiteljstva, na razlago svetih očetov, pa tudi na »versko analogijo«, kakor tako modro opozarja Leon XIII. v okrožnici »Providentissimus Deus«.²⁶

Posebno pa naj se potrudijo, da ne bodo — kar se žal v nekaterih komentarjih dogaja — razlagali samo tistih stvari, ki se tičejo zgodovine, starožitnosti, jezikoslovja in drugih podobnih strok; marveč naj te sicer primerno uvažujejo, kolikor morejo razlago olajšati, vendar pa naj predvsem kažejo, kakšen je teološki nauk posameznih knjig ali mest v stvareh vere in npravnosti. Tako bo ta njihova razlaga ne samo podpirala bogoslovne profesorje pri podajanju in dokazovanju verskih resnic, ampak bo tudi v pomoč duhovnikom, da bodo mogli ljudstvu razlagati krščanski nauk, in končno bo pomagala vsem vernikom k svetemu, krščanskega človeka vrednemu življenju.

2. Pravilna uporaba duhovnega pomena

S tako, predvsem teološko razlago, kakor smo dejali, bodo učinkovito k molku prisilili tiste, ki trdijo, da v svetopisemskih komentarjih ne najdejo ničesar, kar bi dvigalo duha k Bogu, poživiljalo dušo, pospeševalo notranje življenje, in vedno trdijo, da se je treba zateči k neki duhovni in, kakor pravijo, mistični razlagi. Kako malo upravičene so njihove trditve, dokazuje skušnja mnogih, ki so božjo besedo zopet in zopet preudarjali in premišljevali in tako svojo dušo posvetili ter vzplamteli v silni ljubezni do Boga; prav isto jasno potrjujejo stalno učenje Cerkve in izjave največjih učiteljev.

Resda iz svetega pisma ni izključen vsak duhovni pomen. Kar se je namreč v stari zavezi povedalo ali zgodilo, je Bog v svoji neskončni modrosti tako uredil in razporedil, da so pretekle stvari na duhovno način pomenjale to, kar se bo v novi zavezi milosti uresničilo. Kakor je torej ekseget dolžan poiskati in razložiti tako imenovani dobresedni pomen besed, ki ga je sveti pisatelj nameraval in izrazil, tako mora tudi duhovnega, če je le gotovo, da prihaja od Boga. Edini Bog je namreč mogel ta duhovni pomen poznati in ga nam razodeti.

Tak pomen nam v svetih evangelijih razodeva in pojasnjuje sam božji Zveličar; po zgledu svojega Učenika ga izpovedujejo tudi apostoli z besedo in v pismu; nanj stalno kaže izročilo Cerkve; končno ga razodeva prastara navada liturgije po znanem pravilu: Zakon molitve je zakon vere.

Ta duhovni pomen torej, ki ga je Bog sam nameraval in določil, naj katoliški eksegetje s tisto vestnostjo odkrivajo in podajajo, ki jo zahteva dostojanstvo božje besede: drugače pa naj se vestno varujejo, da ne bodo prenesenega pomena stvari proglašali za naravni pomen svetega pisma.

Nekoliko prestejša uporaba svetega besedila v prenesenem pomenu, posebno v pridigi, more sicer včasih, če je zmerna in trezna, res biti koristna, da se verske in npravne resnice pojasnijo in naglasijo; vendar ne smemo nikoli pozabiti, da je taka uporaba besed svetega pisma nekaj njemu zunanjega in postranskega in da posebno danes ni brez nevarnosti; kajti verniki, posebno tisti, ki so izvedeni v svetih in svetnih vedah, hočejo rajši vedeti, kaj nam Bog sam v svetem pismu govori, kakor pa, kaj razlaga zgovorni pridigar ali pisatelj, ki z neko ročnostjo navaja svetopisemske besede. »Božja beseda, ki je živa, učinkovita in ostrejša

²⁶ Leonis XIII *Acta* XIII, pp. 345—346; *Ench. Bibl.* n. 94—96.

kakor vsak dvorezen meč, ki prodre do ločitve duše in duha, tudi do sklepov in mozga ter razsoja misli in namene srca,²⁷ namreč ne potrebuje olepšav in prilagoditve ljudem, da srca gane in pretrese. Svete knjige, napisane po navdahnjenju božjega Duha, so po sebi prepolne pomena, ki je v njih samih; obdarjene z božjo močjo so same na sebi dovolj močne; okrašene z nebeškim sijajem same od sebe svetijo in se bleščijo, da jih le razlagalec tako natančno in skrbno razloži, da pridejo na dan vsi zakladi modrosti in vednosti, ki so v njih skriti.

3. Preučevati je treba dela cerkvenih očetov in velikih razlagalcev

Pri tem bo katoliškega eksegeta moglo izvrstno podpirati temeljito preučevanje del, v katerih so sveti očetje, cerkveni učitelji in slavni razlagalci prejšnjih časov razlagali svete knjige. Čeprav so bili namreč ti včasih v svetnih vedah in v znanju jezikov manj izvedeni kakor razlagalci naših časov, se vendar zaradi naloge, ki jo jim je Bog v Cerкви odločil, odlikujejo po nekem prijetnem vpogledu v nebeške reči in čudoviti bistroumnosti, s katero prodirajo do največjih globin božje besede in pojasnjujejo vse, kar more pripomoči, da se osvetli Kristusov nauk in pospeši svetost življenja.

Gotovo moramo obžalovati, da so ti dragoceni zakladi krščanske starodavnosti mnogim pisateljem naših časov premalo znani, in da tisti, ki se bavijo z zgodovino eksegeze, niso še vsega storili, kar se zdi potrebno, da se tako važna zadeva prav razišče in pravilno oceni. O da bi jih bilo mnogo, ki bi skrbno preiskali pisatelje in dela katoliške razlage svetega pisma in izčrpali skoraj neizmerno bogastvo, ki so ga oni v njih nakopili! S tem bi močno pripomogli, da bi postalo vedno bolj jasno, kako globoko so stari prodrli v božji nauk svetih knjig in ga razjasnili, in bi tudi današnji razlagalci posnemali njih zgled ter v njih delih zajemali primerno tvarino. Tako bi se slednjič vendarle posrečilo plodonosno združiti nauk in duhovno milino v izražanju, ki je lastna starim, ter večje znanje in zrelejšo spretnost, po kateri se odlikujejo novejši. To bi nedvomno doneslo novih sadov na polju preučevanja božjih knjig, ki nikoli ni dovolj obdelano, nikoli izčrpano.

III. Posebne naloge razlagalcev v današnjih časih

1. Današnje stanje eksegeze

Poleg tega smemo upati, da bo tudi naš čas mogel nekaj prispevati k temu, da se bodo svete knjige še temeljiteje in natančneje razlagale. Razlagalci prejšnjih stoletij so namreč mnoge stvari, zlasti take, ki spadajo v zgodovino, komaj kaj ali nezadostno razložili, ker so jim manjkali skoraj vsi podatki, ki so potrebni, da bi jih mogli bolj natančno pojasniti. Kako težko, skoraj nedostopno je bilo marsikaj cerkvenim očetom, dokazujejo, da o drugem molčimo, poskusi, ki so jih mnogi izmed njih zopet in zopet napravili, da bi razložili prva poglavja Geneze; isto dokazuje prizadevanje sv. Hieronima, ki je ponovno poskusil Psalme tako prevesti, da bi bil popolnoma jasen *literalni* pomen, to je tisti, ki ga izražajo besede same.

So pa končno druge knjige in sveti teksti, v katerih je odkrila težkoče šele nova doba; zaradi boljšega poznanja starih časov so se

²⁷ Hebr 4, 12.

namreč pojavila nova vprašanja in po teh je mogoče prodreti v stvar samo mnogo globlje kot nekdanj.

Po krivici torej nekateri, ki slabo poznajo stanje biblične vede, trdijo, da katoliški razlagalec današnjih dni nima ničesar dodati temu, kar je dognala krščanska starodavnost; nasprotno je treba priznati, da je naš čas prinesel mnoge stvari, ki zahtevajo novega raziskovanja, novega preskušanja in ne malo podžigajo današnjega razlagalca k živahnemu delu.

2. Treba se je ozirati na značaj svetega pisatelja

Naša doba sicer prinaša nova vprašanja in nove težave, a po božji naklonjenosti nudi eksegezi tudi nova sredstva in nove pripomočke. Med temi se Nam zdi posebno vredno omeniti dejstvo, da so katoliški teologi, sledeč nauku svetih očetov in predvsem angelskega in skupnega učenika (sv. Tomaža), naravno in učinkite inspiracije svetega pisma bolj natančno in popolno raziskali ter opisali, kakor se je to navadno v preteklih stoletjih godilo. V svojih izvajanjih izhajajo iz tega, da je sveti pisatelj pri spisovanju svete knjige živ, z razumom obdarjen organ ali orodje Svetega Duha; zato pravilno poudarjajo, da le-ta navzlic božjemu delovanju, ki ga nagiblje k pisanju, vendar tako uporablja svoje zmožnosti in moči, da iz knjige, ki je nastala po njegovem delovanju, vsi lahko spoznajo »vsakemu pisatelju lastni značaj in nekako njegove posebne značilnosti in poteze.«²⁸

Razlagalec naj se torej z vso skrbjo, ne da bi pustil v nemar kako odkritje, ki so ga prinesla novejša raziskovanja, potrudi, da dožene, kakšen je bil značaj in kakšne so bile življenjske prilike svetega pisatelja, v kateri dobi je deloval, katere pisane ali ustne vire je uporabljal in kakšen je način njegovega pripovedovanja. Tako bo mogel bolje spoznati, kdo je bil sveti pisatelj in kaj je hotel v svoji knjigi povedati. Vsakdo namreč ve, da je glavno pravilo pri razlaganju, spoznati in ugotoviti, kaj je pisatelj nameraval povedati, kakor izvrstno poudarja sv. Atanazij: »Kakor kaže ravnati pri vseh drugih mestih svetega pisma, je treba tukaj gledati na to, ob kaki priliki je apostol govoril, skrbno in vneto paziti, kdo je, zaradi kogar, in kaj je, zaradi česar je pisal, da ne zgreši prave misli, kdor bi tega ne vedel ali bi imel mimo tega kaj drugega na misli.«²⁹

3. Pomen literarne vrste, posebno pri zgodovinskih poročilih

Kakšen pa je dobesedni pomen, iz besed in spisov starih vzhodnih pisateljev pogosto ni tako jasno razvidno, kakor pri pisateljih naše dobe. Kajti, kar so oni hoteli z besedami izraziti, se ne dá določiti samo po slovničnih ali jezikoslovnih pravilih, tudi ne samo iz miselne zveze v govoru; nujno je treba, da se ekseget nekako v duhu povrne v tista davna stoletja Vzhoda, da s pomočjo zgodovine, arheologije, etnologije in drugih ved razloči in spozna, katere literarne vrste, kakor pravijo, so pisatelji one starodavne dobe hoteli uporabljati in jih v resnici uporabljali. Stari vzhodni narodi namreč svojih misli niso vedno izražali z istimi oblikami in na isti način, kakor dandanes mi, marveč na način, ki je bil med ljudmi v njihovem času in na njihovem kraju v navadi.

²⁸ Prim. Benedictus XV, Enc. *Spiritus Paraclitus*; A. A. S. XII (1920), p. 390; *Ench. Bibl.* n. 461.

²⁹ *Contra Arianos* I, 54; PG. XXVI, col. 123.

Kakšen je bil ta način, ekseget ne more kar vnaprej določiti, ampak samo po natančnem preiskovanju starih vzhodnih slovstev. To preiskovanje pa, ki se je v zadnjih desetletjih vršilo bolj skrbno in marljivo kot poprej, je jasneje pokazalo, kako so se ljudje v onih starih časih izražali, ko so ali stvari pesniško opisovali, ali podajali pravila in zakone za življenje, ali slednjič pripovedovali zgodovinska dejstva in dogodke.

Prav to preiskovanje je tudi že jasno potrdilo, da je izraelski narod ostale stare vzhodne narode v spisovanju zgodovine izredno presegal tako zaradi starosti, kakor zaradi natančnosti, s katero je poročal o zgodovinskih dogodkih; to prednost je imel iz karizme božjega navdajenja in zaradi posebnega verskega značaja svetopisemske zgodovine.

Vendar naj se nihče, ki prav pojmuje inspiracijo svetega pisma, ne čudi, da se tudi pri svetih pisateljih kakor pri ostalih starih pisateljih najdejo neki določeni načini razlaganja in pripovedovanja, neke določene posebnosti (idiotizmi), ki so lastne zlasti semitskim jezikom, tako imenovano približno izražanje (aproksimacije) in pretiravanja, včasih tudi občemu pojmovanju nasprotna izražanja (paradoksi), da se stvar tako bolj vtisne v spomin. Svete knjige namreč ne izključujejo nobenega izmed načinov, ki jih je pri starih narodih, posebno vzhodnih, uporabljala ljudska govorica za izražanje misli, seveda pod pogojem, da uporabljeni način govorenja nikakor ne nasprotuje božji svetosti in resnici, kakor je že sv. Tomaž tako bistroumno pripomnil: »V svetem pismu se nam božje stvari podajajo na način, ki se ga navadno drže ljudje.«³⁰ Kakor je namreč bistvena božja Beseda postala podobna ljudem glede vsega »razen greha«,³¹ tako so tudi božje besede, izražene s človeškimi jeziki, postale podobne človeški govorici glede vsega razen zmote; to je tista »synkátábasís«, tisto ponižanje modro-skrbnega Boga k ljudem, ki ga je že sv. Janez Krizostom nad vse povečeval in ob raznih prilikah zatrjeval, da ga je najti v svetih knjigah.³²

Da bo torej katoliški ekseget zadostil današnjim potrebam bibličnega študija, kakor se spodobi, naj, kadar razlaga sveto pismo, ko pojasnjuje in dokazuje, da je prosto vsake zmote, po pameti uporabi tudi to sredstvo, da preišče, koliko način izražanja ali literarna vrsta, ki jo sveti pisatelj uporablja, lahko pripomore, da se najde prava in naravna razlaga; prepričan naj bo, da te plati svoje dolžnosti ne more zanemarjati brez velike škode za katoliško eksegezo.

Neredko se namreč zgodi — da se samo tega dotaknemo — da nekateri svetim pisateljem očitajo zgodovinske zmote ali pomanjkljivosti v poročilih, pa se izkaže, da gre samo za one navadne in njim lastne načine izražanja ter pripovedovanja, ki so jih stari v medsebojnem občevanju splošno uporabljali in so zaradi splošne navade veljali za dovoljene.

Kadar torej naletimo na take reči v božji govorici, ki je namenjena ljudem in se vrši s človeškimi besedami, zahteva pravičnost, da ne očitamo zmote bolj, kakor kadar iste reči najdemo v navadnem vsakdanjem življenju.

Če bomo torej spoznali in natančno presodili načine ter lastnosti govora in pisave pri starih, bo mogoče razrešiti mnogo ugovorov, ki so

³⁰ *Comment. ad Hebr.* cap. I, lectio 4.

³¹ Hebr 4, 15.

³² Prim. n. pr. *In Gen.* I, 4 (PG. LIII, col. 34—35); *In Gen.* II, 21 (*ib.* col. 121); *In Gen.* III, 8 (*ib.*, col. 135); *Hom. 15 in Ioan.*, ad I, 18 (PG. LIX, col. 97 nsl.).

naprjeni proti resnici in zgodovinski zanesljivosti božjih knjig; in preučevanje teh knjig ne bo nič manj pripomoglo, da se bo natančno in jasno dognala misel svetega pisatelja.

4. Pospeševati je treba študij bibličnih starožitnosti

Naši gojitelji svetopisemskega študija naj torej s potrebno marljivostjo pazijo tudi na to in naj ne opuste nobene novosti, ki jo je prinesla arheologija, ali zgodovina starega veka, ali poznanje starih slovstev in kar je še primerno, da se bolj jasno spozna misel starih pisateljev ter način, oblika in lastnost njih mišljenja, pripovedovanja in pisanja.

Glede tega naj se zavedajo tudi katoliški laiki, da ne delajo samo za prospeh svetne znanosti, ampak si bodo pridobili odličnih zaslug tudi za krščansko stvar, če se bodo z vso potrebno marljivostjo in vnemo posvetili natančnemu raziskovanju starodavnosti in po svojih močeh pripomogli, da se bodo razvozlala vprašanja, ki do sedaj niso še popolnoma jasna. Vsako človeško spoznanje, tudi če se ne tiče svetih stvari, ima že neko prirojeno dostojanstvo in vzvišenost — saj je v nekem pogledu koučen delež na neskončnem božjem spoznanju — če pa se uporabi za to, da se božje stvari prikažejo v jasnejši luči, zadobi s tem novo, še višje dostojanstvo.

IV. Kako naj se obravnavajo težja vprašanja

1. Težkoče srečno premagane po novejših raziskavah

Z napredkom v raziskovanju vzhodnih starožitnosti, ki smo ga prej omenili, z natančnejšim preučevanjem izvirnega besedila, z obsežnejšim in boljšim poznanjem bibličnih in drugih orientalskih jezikov se je danes z božjo pomočjo posrečilo, premagati in dokončno rešiti mnogo ugovorov, ki so jih za časa Našega prednika nesm. sp. Leona XIII. Cerkvi odtujeni ali celo nasprotni kritiki stavili proti pristnosti, starosti, celotnosti, zgodovinski verodostojnosti svetega pisma. Kajti katoliški eksegetje so uporabili prav tisto orožje znanosti, ki so ga nasprotniki neredko zlorabljali, in podali tiste razlage, ki se skladajo s katoliškim naukom in s pristnim izročilom starih, obenem pa se zdi, da so tudi kos težkočam, ki so jih prinesla nova raziskovanja in nova odkritja ali pa jih je stari vek zapustil naši dobi, da jih razvozla.

Tako se je zgodilo, da se je zaupanje v veljavo in zgodovinsko resničnost svetega pisma, ki se je zaradi tako številnih napadov pri nekaterih že nekoliko omajalo, danes pri katoličanih v celoti obnovilo; celo nekateri nekatoliški pisatelji so po treznem in nepristranskem raziskovanju prišli do tega, da so zavrgli nauke novejših in se vsaj tu pa tam povrnili k starejšim nazorom.

Zaslugo za to veliko spremembo ima v veliki meri neutrudljivi napor katoliških razlagalcev svetega pisma, ki jih niso ostrašile težkoče in raznovrstne ovire, ampak so napeli vse moči, da bi primerno izrabili, kar so za rešitev novih vprašanj spravili na dan današnji strokovnjaki s svojim raziskovanjem na polju arheologije, zgodovine in filologije.

2. Nerešene in nerešljive težkoče

Vendar naj se nihče ne čudi, če niso še rešene in premagane vse težave, in si še danes katoliški razlagalci nemalo belijo glave s težkimi

vprašanja. Zaradi tega ne kaže izgubiti poguma; ne smemo pozabiti, da pri človeškem delu ni nič drugače kakor v naravi: da namreč započeta stvar počasi raste in je šele po mnogih naporih mogoče spraviti sadove. Tako se je zgodilo, da so se nekatera vprašanja, ki so v prejšnjih časih veljala za nerešena in sporna, šele danes, ko je znanost napredovala, srečno razvozlala. Zato smemo upati, da se bodo tudi tista vprašanja, ki se v tem trenutku zdijo najbolj zamotana in težka, po neutrudnem prizadevanju končno vendarle popolnoma pojasnila.

Če bi se zaželeni razjasnitev še dolgo zavračevala in se ne bi sreča nasmehnila nam, ampak bi bila morda srečna dokončna rešitev pridržana prihodnjim rodovom, naj zaradi tega ne bo nihče nevoljen; saj mora tudi za nas veljati to, na kar so svojčas opozarjali cerkveni očetje in posebno Avguštín³³: da je namreč Bog v svete knjige, ki jih je sam navdahnul, namenoma natrosil težkoč, da bi bili mi prisiljeni marljiveje se vanje poglobljati in jih reševati, pa da bi v lastno korist spoznali svojo omejenost ter se vadili v dolžni ponižnosti.

Nič ni torej čudno, če na eno ali drugo vprašanje ne bo mogoče dati nikoli popolnoma zadovoljivega odgovora, ko gre marsikdaj za temne stvari, ki so od naših časov in od našega izkustva preveč odmaknjene; in pa ker utegne tudi eksegeza, kakor druge druge važne stroke, vsebovati svoje skrivnosti, ki so našemu razumu nedostopne in se tudi z največjim trudom ne dajo razjasniti.

3. Iskati je pozitivne rešitve

Ta položaj pa katoliškega eksegeta, ki čuti v srečo delavno in močno ljubezen do svoje stroke ter je sveti Materi Cerkvi iskreno vdan, nikakor ne sme odvrniti, da se ne bi zopet in zopet lotil težkih vprašanj, ki do sedaj še niso pojasnjena, ne samo, da bi zavrnil očitke nasprotnikov, ampak tudi, da bi našel zanesljivo razlago, ki bi na eni strani bila v popolnem soglasju s cerkvenim naukom in zlasti z izročilom o nezmotnosti svetega pisma, na drugi pa bi tudi v vsakem pogledu zadostila zanesljivim zaključkom svetnih ved.

Naj se zavedajo vsi sinovi Cerkve, da je treba napore teh podjetnih delavcev v Gospodovem vinogradu presojati ne samo nepristransko in pravično, marveč tudi z največjo ljubeznijo; varujejo naj se tiste malo modre vneme, ki jih nagiblje k misli, da morajo vse, kar je novega, vprav zaradi tega napadati ali sumničiti. Pred očmi naj imajo zlasti to, da gre pri navodilih in zakonih, ki jih daje Cerkev, za nauk o veri in nraveh; in da je med mnogimi stvarmi, ki jih vsebujejo svete knjige, knjige postave, zgodovinske, modrostne in preroške knjige, le malo takih, katerih pomen je cerkvena oblast razložila, in da tudi število takih, glede katerih bi bila sodba svetih očetov soglasna, ni večje.

Mnogo stvari torej še ostane, in to zelo važnih, ki se more in mora pri njih obravnavanju in razlaganju bistroumnost in duhovitost katoliških razlagalcev prosto gibati, da tako vsak posebej za skupno korist vseh, za vedno večji napredek svetega nauka, za obrambo in za čast Cerkve nekaj iz svojega prispeva. To je prava prostost božjih otrok, ki se zvesto drži nauka Cerkve in vse, kar je svetna znanost odkrila, kot dar božji s hvaležnim srcem sprejema in uporablja. Ta prostost, ki jo seveda podpira in drži pokonci prizadevanje vseh, je pogoj in vir vsa-

³³ Prim. S. August., *Epist.* 149 ad Paulinum, n. 34 (*PL.* XXXIII, col. 644); *De diversis quaestionibus*, q. 53, n. 2 (*ib.* XL, col. 36); *Enarr. in Ps.* 146, n. 12 (*ib.* XXXVII, col. 1907).

kega resničnega uspeha in vsakega zanesljivega napredka v katoliški znanosti, kakor sijajno poudarja Naš prednik sr. sp. Leon XIII., ko pravi: »Če ne bo edinosti v mišljenju in ne bodo zavarovana načela, ne bo mogoče od raznovrstnega dela mnogih pričakovati velikega napredka te vede.«³⁴

V. Uporaba sv. pisma pri pouku vernikov

1. Razni načini, kako uporabljati sveto pismo v sveti službi

Kdor upošteva ogromno delo, ki ga je katoliška eksegeza skoraj dva tisoč let vršila, da bi ljudje božjo besedo, ki jim je bila po svetem pismu podarjena, dan na dan globlje in popolneje doumeli in močnejše vzljubili, se bo z lahkoto uveril, da imajo verniki, in posebno duhovniki, težko dolžnost, da v obilni meri in spoštljivo jemljejo iz onega zaklada, ki so ga največji veleumi v toliko stoletjih nakopičili. Bog namreč ni dal ljudem svetih knjig, da bi zadostil njih radovednosti ali da bi preskrbel snov za preučevanje in raziskovanje, ampak da bi nam, kakor pripominja apostol, te božje besede mogle »dati modrost za zveličanje po veri v Kristusu Jezusu« in »da bi bil božji človek popoln, za vsako dobro delo pripraven.«³⁵

Ko so torej duhovniki, ki jim je izročena skrb za večno blaginjo vernikov, z vestnim študijem svete knjige sami proučili in si jih z molitvijo ter premišljevanjem osvojili, naj nebeško bogastvo božje besede marljivo podajajo v govorih, homilijah in pridigah; krščanski nauk naj potrjujejo z mislimi, ki so jih zajeli iz svetih knjig, in jih pojasnjujejo s prelepimi zgledi iz svete zgodovine in posebno iz evangelija Kristusa Gospoda; vse to pa naj — opustivši tiste prilagoditve, ki jih zamisli lastna domišljija in ki so od daleč za lase privlečené, ki niso več uporaba, marveč zloraba božje besede, in katerih naj se nadvse skrbno ogibljejo — tako zgovorno, tako razločno in jasno podajajo, da bo vernike kar ganilo in ogrelo in bodo pripravljeni, ne samo svoje življenje poboljšati, temveč bodo tudi v svojem srcu začutili največje spoštovanje do svetega pisma.

Škofje naj poskrbijo, da bo pri vernikih, ki so jim izročeni, to spoštovanje od dne do dne rastlo in se spopolnjevalo; v ta namen naj pospešujejo vse tisto, kar si razni možje, polni apostolske gorečnosti, hvalevredno prizadevajo, da bi med katoličani budili in gojili poznavanje ter ljubezen do svetih knjig. Pospešujejo in podpirajo naj one pobožne družbe, katerih namen je, širiti med verniki knjige svetega pisma, zlasti evangelijev, in si skrbno prizadevati, da bi v krščanskih družinah vsak dan redno in vestno iz njih brali; svetó pismo, prevedeno z odobrenjem cerkvene oblasti v domače jezike, naj z besedo in z uporabo v liturgiji, kjer je po pravilih dovoljeno, uspešno priporočajo; imajo naj javne razprave in predavanja o svetem pismu ali sami, ali naj poskrbe, da jih bodo imeli drugi, zares spretni cerkveni govorniki.

Vsi dušni pastirji naj po svojih močeh naročajo in med raznimi sloji in stanovi svoje črede prilično širijo časopise, ki se tako hvalevredno in tako uspešno izdajajo v raznih delih sveta, bodisi da obravnavajo sveto-pisemska vprašanja strogo znanstveno, bodisi da sadove znanstvenega raziskovanja obračajo na sveto službo ali korist vernikov. Ti dušni pastirji naj bodo prepričani, da jim bo vse to in kar koli bo apostolska gorečnost

³⁴ Litt. Apost. *Vigilantiae*; Leonis XIII *Acta* XXII, p. 237; *Ench. Bibl.* n. 136.

³⁵ Prim. 2 Tim 3, 15. 17.

ter ljubezen do božje besede še drugega podobnega in primerneza iznašla, da se doseže ta vzvišeni cilj, uspešen pripomoček pri dušnem pastirstvu.

2. Priprava duhovnikov v semeniščih

Vsakdo pa uvidi, da duhovniki vsega tega ne morejo prav izvesti, če se niso sami, ko so bivali v semeniščih, navzeli dejavne in trajne ljubezni do svetega pisma. Zato naj škofje, ki jim je naložena očetovska skrb za njih semenišča, vestno pazijo, da se tudi v tej reči ne bo nič opustilo, kar bi utegnili pripomoči, da se uresniči ta namen.

Učitelji svetega pisma pa naj ves pouk iz bibličnih ved v semeniščih tako vršijo, da bodo mladeniče, določene za mašništvo in za službo božje besede, opremili s tistim znanjem svetih knjig in jih navdahnili s tisto ljubeznijo do njih, ki brez njih ni mogoče pričakovati bogatih sadov v apostolski službi. Zato naj se pri razlagi izognejo nepotrebnemu prerakanju in se ozirajo predvsem na bogoslovno plat; tudi naj opuste vse, kar neti bolj radovednost, kot pospešuje pravo znanje in resnično pobožnost; tako imenovani dobesedni pomen, posebno teološkega, naj podajo tako trdno, razložijo tako spretno, poudarijo tako prepričevalno, da se bo njihovim gojencem v nekem oziru zgodilo to, kar se je zgodilo Jezusovima učencema, ki sta šla v Emaus; ko sta namreč slišala besede Učenikove, sta vzkliknili: »Ali ni bilo najino srce goreče v nama, ko je nama razlagal pisma?«³⁶

Tako naj božje knjige postanejo bodočim duhovnikom Cerkve čist in neusahljiv vir lastnega duhovnega življenja, pa tudi hrana in moč v sveti službi pridiganja, ki jo bodo nekoč sprejeli.

Če bodo učitelji te prevažne stroke v semeniščih to dosegli, smejo imeti veselo zavest, da so kar največ storili za zveličanje duš, za napredek katoliške stvari, za božjo čast in slavo, in da so dovršili delo, ki je najtesneje povezano z apostolsko službo.

3. Pomen svetih knjig v sedanjem vojnem času: tolažba stiskanim, vsem pot k pravičnosti

Če je to, kar smo povedali, častiti bratje in ljubljene sinovi, v vsaki dobi potrebno, je pa gotovo še mnogo bolj pereče v sedanjih žalostnih časih, ko se skoraj vsi narodi in vsa ljudstva potapljajo v morje nesreč, ko strašna vojska kopiči razvaline na razvaline, poboje na poboje, ko je vzplamtelo najbesnejše sovraštvo med narodi in ko pri mnogih z največjo žalostjo opazamo, da ugaša ne samo čut za premagovanje samega sebe in za medsebojno ljubezen, ampak tudi za človečanstvo sploh.

Kdo drug pa more te smrtonosne rane človeške družbe ozdraviti, če ne oni, ki ga prvak apostolov poln ljubezni in zaupanja nagovarja s temi besedami: »Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš.«³⁷

Z vsemi močmi se moramo torej truditi, da k temu našemu neskončno usmiljenemu Odrešeniku zopet privedemo vse ljudi: on je namreč božji tolažnik žalujočih; on uči vse — tiste, ki imajo javno oblast, in tiste, ki so dolžni slušati in se pokoravati — prave poštenosti, resnične pravičnosti, velikodušne ljubezni; on, edino on more končno biti trden temelj, trdna opora miru in pokoja. »Kajti drugega temelja nihče ne more položiti razen tega, ki je položen, in ta je Kristus Jezus.«³⁸

³⁶ Lk 24, 32.

³⁷ Jan 6, 69.

³⁸ 1 Kor 3, 11.

Tega začetnika zveličanja, Kristusa, pa bodo ljudje tem popolneje spoznali, pristrčneje vzljubili, tem zvesteje posnemali, čim bolj se bodo vneli za poznanje in premišljevanje svetih knjig, predvsem nove zaveze. Kajti, kakor pravi Stridonec: »Ne pozna Kristusa, kdor ne pozna svetega pisma,«³⁹ in: »Če je kaka stvar, ki v tem življenju modrega moža drži pokonci in mu daje moč, da v stiskah in viharjih tega sveta ostane miren, sodim, da je to v prvi vrsti premišljevanje in poznanje svetega pisma.«⁴⁰ Tu bodo vsi, ki jih stiskajo in tlačijo nesreče ter nadloge, zajemali resnično tolažbo in božjo moč, da bodo potrpeživi, vzdržali; tu — v svetih evangelijih namreč — vsi najdejo Kristusa, največji in najpopolnejši vzor pravičnosti, ljubezni, usmiljenja; tu so razmesarjenemu in trepetajočemu človeškemu rodu odprti vrelci one božje milosti, brez katere narodi in voditelji narodov ne bodo mogli utrditi nobenega miru v svetu in nobenega soglasja v dušah; tu se bodo končno vsi naučili Kristusa, »ki je glava vsakega vladarstva in vse oblasti«⁴¹ in »ki nam je postal modrost od Boga in pravičnost in posvečenje in odrešenje.«⁴²

SKLEP

Opomini tistim, ki se bavijo s preučevanjem sv. pisma

Tako smo razložili in priporočili, kar zadeva način, kako preučevanje svetega pisma prilagoditi današnjim potrebam. Preostaja še, častiti bratje in ljubljene sinovi, da vsem, ki se bavijo s svetopisemsko vedo, ki so vdani sinovi Cerkve in se zvesto drže njenega nauka ter njenih navodil, z očetovsko ljubeznijo čestitamo, da so bili izbrani in poklicani za tako vzvišeno nalogo, in jim damo tudi poguma, da delo, ki so ga srečno prevzeli, z vedno novimi močmi, z vso vnemo in vso skrbjo nadaljujejo ter dokončajo. Vzvišeno nalogo, pravimo: kajti, kaj je vzvišenejšega, kakor besedo božjo samo, dano ljudem po navdahnjenju Svetega Duha, preiskovati, razlagati, vernikom podajati in pred neverniki braniti?

Ta duhovna jed je razlagalčevemu duhu samemu paša in hrana, »ki ga navaja k veri, tolaži v upanju, spodbuja k ljubezni.«⁴³ »Če v tem živite, to premišlujete, nič drugega ne veste, ničesar ne iščete: ali se vam ne zdi, da že tu na zemlji bivate v nebeškem kraljestvu?«⁴⁴

Prav ta jed naj bo tudi dušna paša vernikom; iz nje naj duše zajemajo božje spoznanje in božjo ljubezen, pa tudi duhovni napredek in notranjo srečo.

Razlagalci božje besede naj se torej z vsem srcem posvete temu svetemu poslu. »Molijo naj, da bodo razumeli;«⁴⁵ trudijo naj se, da bodo od dne do dne globlje prodrli v skrivnosti svetih knjig; poučujejo naj in pridigajo, da odpro zaklade božje besede tudi drugim. Z znamenitimi možmi preteklih stoletij, ki so v razlaganju svetega pisma dosegli velike uspehe, naj po možnosti tekmujejo tudi današnji razlagalci, tako da bo Cerkev tudi danes, kakor v prejšnjih časih, imela odlične strokovnjake

³⁹ S. Hieronymus, *In Isaiam, prologus*; PL. XXIV, col. 17.

⁴⁰ Id., *In Ephesios, prologus*; PL. XXIV, col. 439.

⁴¹ Kol 2. 10.

⁴² 1 Kor 1, 30.

⁴³ Prim. S. Aug., *Contra Faustum* XIII, 18; PL. XLII, col. 294; CSEL. XXV, p. 400.

⁴⁴ S. Hieron., *Ep.* 53, 10; PL. XXII, col. 549; CSEL. LIV, p. 463.

⁴⁵ S. Aug., *De doctr. christ.* III, 56; PL. XXXIV, col. 89.

v razlaganju božjih knjig in bodo verniki po njih trudu in prizadevanju prejeli vse razsvetljenje, spodbudo in veselje, ki izvira iz svetega pisma. Pri tem res težavnem in važnem opravilu naj tudi sami dobivajo iz »svetih knjig tolažbo«⁴⁶ in naj se spominjajo plačila, ki jih čaka, kajti »kateri so bili učeni, se bodo svetili kakor nébesna svetloba, in kateri jih veliko poučujejo v pravičnosti, kakor zvezde na vse večne čase.«⁴⁷

Medtem pa goreče želimo vsem sinovom Cerkve, posebno učiteljem svetopisemskih ved, bogoslovcem in cerkvenim govornikom, da božjo besedo neprenehoma premišljujejo in okušajo, kako dober in prijeten je duh Gospodov;⁴⁸ in kot poroštvo nebeških darov ter dokaz Naše očetovske dobrohotnosti vam, častiti bratje in ljubljeni sinovi, posameznim in vsem iz srca podeljujemo apostolski blagoslov.

V Rimu, pri Svetem Petru, dne 30. septembra, na praznik svetega Hijeronima, velikega učenika v razlaganju svetega pisma, leta 1943., v petem letu Našega papeževanja.

Papež Pij XII.

12.

Molitvena osmina v čast sv. Jožefu.

Sv. Jožef je nebeški patron in zaščitnik naše dežele. Naši predniki so sebe, svoje življenje in svoje imetje postavili pod njegovo varstvo, so njegov praznik obhajali z vso slovesnostjo že prej, preden je bil ukazan za vso Cerkev. Tudi nekatere sosedne dežele so si izbrale sv. Jožefa za svojega patrona.

Redkokdaj pa so naši predniki varstva in zaščite svojega patrona tako zelo potrebovali, kot ga potrebujemo danes mi. Zaradi tega se poleg presvetega Srca Jezusovega in brezmadežnega Srca Marijinega obrnimo še na svetega Jožefa, našega deželnega patrona in varuha svete Cerkve. Njegovi mogočni skrbi in priprošnji priporočajmo svojo deželo in svoj narod, da nam pomaga ohraniti pravo vero, zaupanje v božjo Previdnost in ljubezen do Boga, ki se naj kaže v zvestem spolnjevanju njegovih zapovedi, da nam sprosi varnost in mir in skrbi tudi za naše telesne potrebe in varuje naše domove in naše skromno imetje ter nas reši vseh nevarnosti, ki še groze.

Skupno se zatecimo pod njegovo varstvo, v skupnih prošnjah mu sebe in ves narod priporočajmo. V ta namen uporabimo praznik varstva sv. Jožefa in njegovo osmino, ki se letos liturgično obhaja od 26. aprila do 3. maja. V vseh cerkvah, kjer se redno mašuje, naj se v tej osmini opravi vsak dan sv. rožni venec in litanije sv. Jožefa ali zjutraj pri maši ali pod večer z blagoslovom. Zadnje tri dni, ko se vrše že šmarnice, pa se namesto rožnega venca in litanij priključi lavretanskim litanijam daljša molitev k sv. Jožefu, ki se moli v oktobru pri rožnovenski pobožnosti. Tisti, ki se ne morejo udeleževati te molitvene osmine v cerkvi, naj jo opravljajo zasebno doma.

⁴⁶ 1 Mak 12, 9.

⁴⁷ Dan 12, 3.

⁴⁸ Prim. Modr 12, 1.

Vse duhovnike — zlasti še katehete — prosim, da to molitveno osmino k sv. Jožefu vernikom zelo vneto priporočajo, da bo število molilcev čim večje.

V Ljubljani, dne 15. marca 1944.

† Gregorij,
škof.

13.

Zvišanje taks in štolnine.

1. Z veljavnostjo od 1. aprila 1944 dalje se zvišujejo takse (cerkvena kolkovina) po Pravilniku o plačevanju taks v službenem uradovanju cerkvenih samoupravnih uradov in ustanov (vide Škof. list. 1938, 109—122) tako, da se premene zneski iz dinarjev v lire (se računa v kolkovini cerkvenih taksnih znamk toliko lir, kolikor določa Pravilnik dinarjev).

Pripominja se, da se morajo listine kakor doslej kolkovati tudi z državnimi kolki po obstoječih predpisih.

2. Za spregled oklica (vsakega posebej) se določa taksa 50 lir.

3. Člen 640 Zak. lj. šk. se z veljavnostjo od 1. januarja 1944 spremi: za račune župnijskih cerkva (katedralne in kolegiate cerkve v Novem mestu) se odmerja preglednina po 0.08 lir od župljana, za račune podružnih cerkva po 5 lir.

Sprememba velja za vse še ne potrjene račune, tudi za one iz prejšnjih let, če niso bili potrjeni do 1. januarja 1944.

4. Štipendij za tihe maše se zvišuje:

- a) za navadne tihe maše na 20 lir,
- b) za tihe oznanjene maše na 25 lir,
- c) za tihe maše na določen dan na 30 lir.

5. Poročna in pogrebna štolnina, določena v členu 555 in 556 Zak. lj. šk., se zvišuje tako, da se premene zneski iz dinarjev v lire (se računa toliko lir, kolikor določa Zakonik dinarjev).

Isto velja za pisarniške takse.

Sme pa župnik v smislu člena 558 Zak. lj. šk. odpustiti stranki tisti del štolnine, ki pripade njemu, toda mora stranko na to opozoriti.

V Ljubljani, dne 7. marca 1944.

† Gregorij,
škof.

14.

Družba sveto Detinstvo.

Družba sv. Detinstvo, ali kakor smo ga bili doslej navajeni imenovati Dejanje sv. Detinstva, je lansko leto praznovalo 100 letnico svoje ustanovitve. V tem času je s svojimi darovi in molitvami preskrbela nebesa nad 20 milijonom poganskih otrok, ki bi sicer te sreče ne bili deležni. In koliko prave misijonske zavesti je privzgojila otrokom ta misijonska organizacija! Koliko misijonskih poklicev je bilo v njih začetih! Zato je prav, da se njeno delo obenem z vsem drugim misijonskim delom poživi tudi pri nas. Škofijsko vodstvo sv. Detinstva se bo za to trudilo, osrednja Misijonska pisarna bo pomagala, toda brez sodelovanja duhovnikov, ki se

posvečajo mladini v šoli in izven nje, bi bilo vse drugo delo le malo uspešno.

Zato Škofijsko vodstvo Družbe sv. Detinstva duhovnike na misijonsko delo med otroki opozarja in jih prosi, da bi posebno na ta način izpolnili svojo dolžnost kot duhovniki in še posebej kot člani Duhovniške misijonske zveze. Poskrbijo naj za to, da bi bila v vsaki šoli organizirana skupina sv. Detinstva, člani Marijinih vrtecev pa naj bodo njeni najbolj živi člani in skrbni mali voditelji. Ker je otroški misijonski praznik (God Nedolžnih otročičev) izredno važen za širjenje misijonske misli med mladino, naj gg. duhovniki ta praznik skrbno pripravijo in izrabijo. Za to kot za vse drugo delo bo Škofijsko vodstvo po Misijonski pisarni rado poskrbelo za gradivo, nasvete itd.

Da bi se gg. kateheti vedno bolj zavedali tudi svojih misijonskih dolžnosti pri mladini, bo v bodoče med vprašanji za poročilo nadzornikom in ordinariju ob vizitaciji tudi vprašanje o stanju Družbe sv. Detinstva in misijonskega zanimanja na posameznih šolah. Božji Zveličar bo gotovo vesel, če bodo že otroci imeli srce za tiste, ki so tudi njegovemu Srcu najbližji: za uboge grešne in nevedne poganske otroke.

Škofijsko vodstvo Družbe sv. Detinstva
v Ljubljani.

15.

Razne objave.

Sveta olja. Tisti predstojniki cerkvá, ki ne bodo mogli pravočasno dobiti letos na veliki četrtek posvečenih olj, se opozarjajo, naj dotlej, dokler jih ne prejmejo, lanskih svetih olj ne uničijo. Dotlej se sme v smislu kan. 734 § 1 rabiti lansko sveto olje. Isto velja za vse cerkve za primer, da si škof. ordinariat ne bi mogel pravočasno oskrbeti olja za posvetitev.

Okrožnica papeža Pija XI. o krščanski vzgoji mladine je izšla v ponatisu v založbi Dijaške KA v Ljubljani. Okrožnica naj se priporoči vsem krščanskim družinam. Gg. župniki naj jo pri izpraševanju ponudijo ženinom in nevestam v nabavo. Dobi se tudi pri škof. ordinariatu v Ljubljani.

16.

Slovstvo.

Zakonik cerkvenega prava (Codex juris canonici). Prevedel in z novimi odloki priredil dr. Alojzij O d a r. V Ljubljani 1944. Založila Ljudska knjigarna v Ljubljani. Strani 1054. Cena 250 lir. — Knjiga obsega prevod Zakonika v celoti z dokumenti vred, ima pa tudi latinski tekst. Kolikor se more vedeti, je ta knjiga prva te vrste na svetu sploh, ker se brez dovoljenja svete stolice Zakonik ne sme znova izdati in prav tako ne objaviti njegov prevod. Tako dovoljenje pa je dobil prof. dr. Odar. S to knjigo nam je cerkveno pravo zares zelo približano ter njega umevanje in uporabljanje zelo olajšano. Knjigo toplo priporočamo vsem duhovnikom in zlasti za župnijske pisarne.

Skrivnostno telo Jezusa Kristusa. Okrožnica papeža Pija XII. Pojasnil dr. Franc G r i v e c. V Ljubljani 1944. Založila Ljudska knjigarna v Ljub-

ljani. — Važna papeževa okrožnica je obdelana v knjigi v tekstu in razlagi, da bi bila čimbolj dostopna vsem vernikom in čimbolj razumljiva. Toplo priporočamo.

Posvetitev družin brezmadežnemu Sreč Marijinemu. Založil škof. odbor peterih prvih sobot v Ljubljani. — Knjižica služi namenu, da bi se čimveč družin posvetilo. Vsebuje med drugim tudi obred posvetitve. Knjižico priporočamo vsem slovenskim družinam.

Dejanje sv. Detinstva Jezusovega v ljubljanski škofiji v jubilejnem letu 1943. Sestavil škof, voditelj Anton Čadež. — Primernim člankom sledi seznam prispevkov v letu 1943.

Albert Goossens D. J.: Življenjske smernice. II. Za vzgojo uma. V Ljubljani 1944. Izdala Marijina kongregacija duhovnikov in bogoslovcev v Ljubljani. — Knjižica je namenjena predvsem dijaštvu, a bo dobro služila vsakomur. Priporočamo.

Albert Goossens D. J.: V svetlobi Jezusovi. Premišljevanja za mladino. V Ljubljani 1944. Ista založba. — Knjižica vsebuje kratke meditacije. Služila bo dobro vsem, ki se poslužujejo tega načina molitve. Priporočamo.

Knjižice salezijanske družbe: št. 245—246: Pozor — strup! Priporočamo!

17.

Škofijska kronika.

Umeščen je bil: Janez Frančič, župnik v Tunicah, dne 1. februarja 1944 na podeljeni mu kanonikat kolegiatnega kapitlja v Novem mestu.

Imenovan je bil Karel Wolbang, kaplan v Šmihelu pri Novem mestu, za suplenta verouka na drž. realni gimnaziji v Novem mestu.

Upokojen je bil p. Arhangel Appej, O. F. M., katehet na drž. ljudski šoli na Viču v Ljubljani.

Umrli so: Janez Pediček, C. M., v Ljubljani dne 15. febr. 1944 v starosti 76 let; dr. Janez Zoré, univ. profesor bogoslovja v pok., v Ljubljani dne 20. februarja 1944 v starosti 69 let; dr. Peter Eržen, profesor verouka na drž. realni gimnaziji v Kočevju, v Ljubljani dne 5. marca 1944 v starosti 40 let. — Naj v miru počivajo!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,
dne 15. marca 1944.

† Gregorij,
škof.

Jože Jagodie,
škof. kancler.

Vsebina: 11. Okrožnica Pija XII.: Divino afflante Spiritu. — 12. Molitvena osmina v čast sv. Jožefu. — 13. Zvišanje taks in štolnine. — 14. Družba sveto Detinstvo. — 15. Razne objave. — 16. Slostvo. — 17. Škofijska kronika.

Herausgeber — Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Verantwortlicher Redakteur — Odgovorni urednik: Jože Jagodie. — Gedruckt bei Ljudska tiskarna in Ljubljana — Tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).